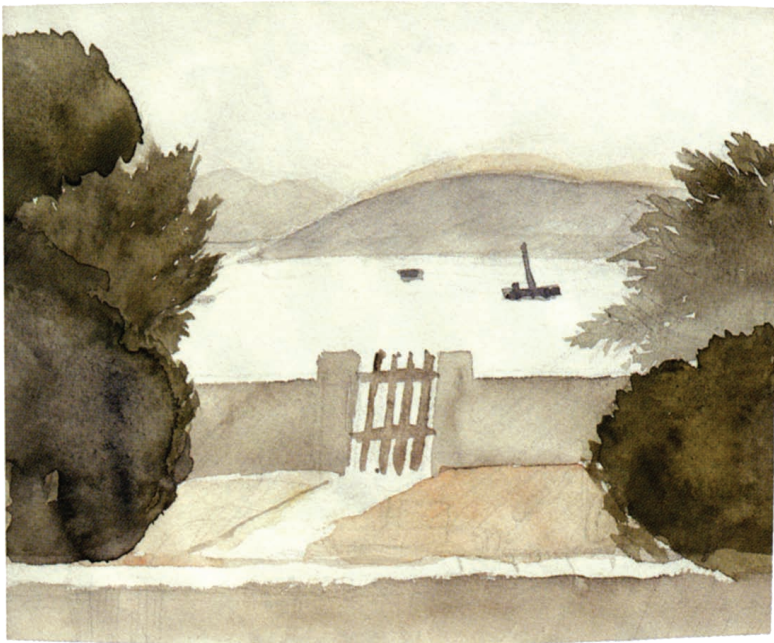

Ἑσαίγρωσι

ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

- Τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἔκχυση τοῦ Πνεύματός του
- Δυὸ δανεικὰ σχόλια
- Νυμφώνας ἀνοιχτός
- Ἡ χαμένη ἐνότητα τῶν πραγμάτων

120
ΑΠΡΙΛΙΟΣ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2012

Τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἔκχυση τοῦ Πνεύματός του (Ἰωήλ β' 23 – γ' 5)

τοῦ Μιλτιάδη Κωνσταντίνου

Ἡ περικοπὴ Ἰωήλ 2:23–3:5 εἶναι, σύμφωνα μὲ τὴ λειτουργικὴ παράδοση τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας, τὸ δεύτερο ἀνάγνωσμα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη τοῦ Ἐσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστῆς. Ὁ λόγος τῆς ἐπιλογῆς εἶναι προφανής, καθὼς, σύμφωνα μὲ τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὁ ἴδιος ὁ ἀπόστολος Πέτρος τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ἐξηγεῖ στὸ πλῆθος ποῦ συγκεντρώθηκε ἔξω ἀπὸ τὸ σπιτί ὅπου ἦταν μαζεμένοι οἱ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἡ βουὴ ποῦ ἀκούστηκε εἶναι ἐκπλήρωση τῆς σχετικῆς μὲ τὴν ἔκχυση τοῦ Πνεύματος προφητείας τοῦ Ἰωήλ.

Τὰδε λέγει Κύριος· β' ²³ Τὰ τέκνα Σιών, χαίrete καὶ εὐφραίνεσθε ἐπὶ τῷ Κυρίῳ Θεῷ ὑμῶν, διότι ἔδωκεν ὑμῖν τὰ βρώματα εἰς δικαιοσύνην καὶ βρέξει ὑμῖν ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον καθὼς ἔμπροσθεν. ²⁴ καὶ πλησθήσονται αἱ ἄλωνες σίτου, καὶ ὑπερεκχυθήσονται αἱ ληνοὶ οἴνου καὶ ἐλαίου.

²⁵ Καὶ ἀνταποδώσω ὑμῖν ἀντὶ τῶν ἐτῶν ὧν κατέφαγεν ἡ ἀκρις καὶ ὁ βροῦχος καὶ ἡ ἐρυσίβη καὶ ἡ κάμψη, ἡ δύναμις μου ἡ μεγάλη, ἦν ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς. ²⁶ καὶ φάγεσθε ἐσθίοντες καὶ ἐμπλησθήσεσθε καὶ αἰνέσετε τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν, ἃ ἐποίησε μεθ' ὑμῶν εἰς θαυμάσια, καὶ οὐ μὴ καταισχνυθῇ ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα. ²⁷ καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ Ἰσραὴλ ἐγὼ εἶμι, καὶ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν ἐμοῦ, καὶ οὐ μὴ καταισχνυθῶσιν ἔτι ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα.

γ' ¹ Καὶ ἔσται μετὰ ταῦτα καὶ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,

καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται.² καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου.³ καὶ δώσω τέρατα ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ·⁴ ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα πρὶν ἔλθειν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.

⁵ Καὶ ἔσται, πᾶς, ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται· ὅτι ἐν τῷ ὄρει Σιών καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἔσται ἀνασωζόμενος, καθότι εἶπε Κύριος, καὶ εὐαγγελιζόμενοι, οὓς Κύριος προσκέκληται.

Γιὰ τὸν προφήτη Ἰωὴλ, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποῖου συνιστᾶ κάτι σὰν ὁμολογία πίστης (ὁ Κύριος εἶναι ὁ Θεός), ἐλάχιστα βιογραφικὰ στοιχεῖα εἶναι γνωστά, καθὼς ἡ μοναδική πηγὴ πληροφοριῶν γι' αὐτὸν εἶναι τὸ ὁμώνυμο σύντομο, συγκροτούμενο ἀπὸ τέσσερα μόνον κεφάλαια, βιβλίον τῆς συλλογῆς “Δωδεκαπρόφητον”. Ὁ πατέρας τοῦ προφήτη ὀνομαζόταν Βαβουὴλ, καὶ τὸ προφητικὸ του κήρυγμα, ποῦ ἔχει ὡς θῆμα τὴν ἡμέρα τῆς κρίσης τοῦ Κυρίου, σχετίζεται μὲ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἀπὸ τὴ συνάφεια καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν προφητειῶν τοῦ Ἰωὴλ εἰκάζεται μὲ σχετικὴ βεβαιότητα ὅτι ἔδρασε κατὰ τὴν μετὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν Ἰουδαίων (538 π.Χ.) ἀπὸ τὴ βαβυλώνια αἰχμαλωσία περίοδο.

Μιὰ ἀσυνήθιστα ἐκτεταμένη ἐπισδρομὴ ἀκρίδων ποῦ ἀκολουθεῖται ἀπὸ ξηρασία (1:2-12), δίνει στὸν προφήτη ἀφορμὴ νὰ καλέσει τὸν λαὸ σὲ μετάνοια καὶ προσευχὲς γιὰ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν πληγὴ (1:13-20), καὶ νὰ τὸν προειδοποιήσει γιὰ τὴν ἐπικείμενη ἔλευση τῆς ἡμέρας τῆς κρίσης τοῦ Κυρίου (2:1-17), ποῦ θὰ ἔχει ἀντίστοιχης ἔκτασης καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα, ἂν ὁ λαὸς δὲν ἀλλάξει στάση ζωῆς. Ἡ μετάνοια τοῦ λαοῦ ὡς ἀνταπόκριση στὶς προειδοποιήσεις τοῦ προφήτη θὰ ἔχει ὡς συνέπεια τὴν ἐκδήλωση τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν λαὸ του (2:18-27), τὴν πλούσια χορήγηση πρὸς αὐτὸν τοῦ Πνεύματός του (3:1-5), τὴν κρίση τῶν ξένων λαῶν (4:1-16) καὶ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ Ἰσραὴλ (4:17-21).

Ἡ διμερῆς διαίρεση τοῦ βιβλίου ἀντικατοπτρίζεται καὶ στὴ λειτουργικὴ του χρῆση στὴν ἐκκλησία. Ἔτσι, μὲ ἓνα ἀνάγνωσμα ποῦ ἔχει ὡς θῆμα τὴν

ἔκκληση τοῦ προφήτη γιὰ μετάνοια τοῦ λαοῦ (2:12-26) ἀνοίγει ἡ πένθιμη περίοδος τοῦ Τριωδίου καὶ μὲ ἓνα ἀνάγνωσμα τοῦ ὁποίου τὸ περιεχόμενο ἀναφέρεται στὴν ἀνταπόκριση τοῦ Θεοῦ στὴ μετάνοια τοῦ λαοῦ (2:23 – 3:5)¹ ὁλοκληρώνεται ἡ χαρμόσυνη περίοδος τοῦ Πεντηκοσταρίου.

Μετὰ τὴν περιγραφή, λοιπόν, μιᾶς τρομακτικῆς ἐπιδρομῆς ἀκρίδων στὴ χώρα, μὲ ἀπίστευτης ἔκτασης καταστρεφτικὰ ἀποτελέσματα, πού μόνο μὲ τὴν ἐκδήλωση τῆς ἐπικείμενης κρίσης τοῦ Θεοῦ κατὰ τοῦ λαοῦ του μπορεῖ νὰ παρομοιαστεῖ, καὶ μετὰ τὴν ἀνταπόκριση τοῦ λαοῦ στὶς ἐκκλήσεις τοῦ προφήτη γιὰ μετάνοια, ὁ προφήτης μπορεῖ τώρα νὰ ἐξαγγεῖλει τὴ σωτηριώδη ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀποκατάσταση τῶν ζημιῶν, καὶ νὰ καλέσει τὸν λαὸ σὲ πανηγυρισμοὺς καὶ ἐκδηλώσεις χαρᾶς, ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἀποφάσισε νὰ στείλει καὶ πάλι τὴ βροχὴ στὴ γῆ του:

β' ²³ Ἔσεῖς, οἱ κάτοικοι τῆς Σιών, χαρεῖτε κι εὐφρανθεῖτε γιὰ τὸν Κύριο τὸν Θεὸ σας, γιὰτὶ σᾶς ἔδωσε τροφή, ἀποδεικνύοντας ἔτσι τὴν ἀγάπη του, καὶ θὰ σᾶς στέλνει τὴν πρῶμη καὶ τὴν ὄψιμη βροχὴ, ὅπως ἔκανε παλιά. ²⁴ Θὰ γεμίζουνε τ' ἀλώνια στάρι, θὰ ξεχειλίζουνε τὰ πατητήρια ἀπὸ κρασί καὶ λάδι.

Ἄφορμὴ γιὰ τοὺς πανηγυρισμοὺς ἀποτελεῖ ἡ διαπίστωση ὅτι ὁ Θεὸς «ἔδωκεν ὑμῖν τὰ βρώματα εἰς δικαιοσύνην». Ἡ γλώσσα πού χρησιμοποιοῖ ἐδῶ ὁ προφήτης φαίνεται ἀρκετὰ δυσνόητη, καθὼς ἡ ἔκφραση «εἰς δικαιοσύνην» δὲν ἀκολουθεῖται ἀπὸ κάποια ἀντωνυμία. Ἀρκετοὶ ἐρμηνευτὲς ὑποθέτουν πὼς μὲ τὴν ἔκφραση αὐτὴ ὁ προφήτης δηλώνει ὅτι ὁ Θεὸς προσφέρει καὶ πάλι τροφὴ στὸν λαὸ του γιὰ νὰ τὸν δικαιώσει, ὡς ἀνταμοιβὴ γιὰ τὴ μετάνοιά του, ἢ ὅτι ἐνεργεῖ ἀνταποκρινόμενος στὶς ἀπαιτήσεις μιᾶς δίκαιης συμπεριφορᾶς. Μιὰ τέτοια θεώρηση ὅμως φαίνεται νὰ ὑποτάσσει τὸν Θεὸ σὲ ἓνα σύστημα κανόνων δικαιοσύνης, ἓνα εἶδος ἀναγκαιότητας πού ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴ σκέψη τοῦ προφήτη, καθὼς, ὅπως ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν πρῶτη στιγμὴ πού καλεῖ τὸν λαὸ σὲ μετάνοια τονίζει:

1 Ἡ ἀρίθμηση τῶν στίχων καὶ τῶν κεφαλαίων τοῦ βιβλίου ποικίλει στὶς διάφορες ἐκδόσεις του· σὲ παλαιότερες ἐκδόσεις οἱ στίχοι 3:1-5 ἀριθμοῦνται ὡς 2:28-32, ὁπότε ἡ περικοπὴ 2:23 – 3:5 θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ ὡς 2:23-32

Ἐπιτρέψτε στὸν Κύριο τὸν Θεό σας, γιατί εἶναι γεμάτος ἀγάπη καὶ καλοσύνη, εἶναι ἀνεξίκακος καὶ πολυεύσπλαχνος καὶ συγχωρεῖ τίς κακίες. Ποιὸς ξέρει; Ἴσως μεταστραφεῖ καὶ ἀλλάξει γνώμη καὶ ἐπιτρέψει νά ῥθῆι καὶ πάλι ἡ εὐλογία του σ' ἐσᾶς... ².

Φαίνεται, κατὰ συνέπεια πολὺ πιθανότερο πῶς ἡ ἔκφραση «εἰς δικαιοσύνην» στὸ συγκεκριμένο χωρίο δηλώνει, ὅπως καὶ σὲ πλῆθος ἄλλων χωρίων τῆς Βίβλου, τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Ἐκφραση τῆς ἀγάπης αὐτῆς εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῆς βροχῆς, ἡ ὁποία στὴ συγκεκριμένη συνάφεια δηλώνει τὴν ἀποκατάσταση τῶν σχέσεων τοῦ λαοῦ μὲ τὸν Θεό του. Ἡ περὶ οὗτος τῶν βροχῶν ἀρχίζει στὴν Παλαιστίνη τὸν Δεκέμβριο (πρώιμη βροχή) καὶ ὁλοκληρώνεται μὲ τίς βροχῆς τοῦ Ἀπριλίου-Μαΐου (ὄψιμη βροχή). Συνέπεια τῆς κανονικῆς πτώσης τῶν βροχῶν εἶναι ἡ ἐπάρκεια τῆς χώρας σὲ σιτάρι, κρασί καὶ λάδι, πού στὴ συγκεκριμένη συνάφεια ταυτίζονται μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν λαό του.

Αὐτὸς ὁ παραλληλισμὸς τῆς βροχῆς μὲ τὴν ἀποκατάσταση τῶν σχέσεων Θεοῦ - Ἰσραὴλ καὶ τῆς ἐπάρκειας τῆς χώρας σὲ ἀγαθὰ μὲ τὴ θεία εὐλογία ἠχεῖ ἴσως παράξενα στὰ ἀφτιά τοῦ σύγχρονου ἀναγνώστη, ὅμως σὲ ἓναν πολιτισμὸ ἢ ἐπιβίωση τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὸν ἔγκαιρο ἐρχομὸ τῆς βροχῆς ἢ ξηρασία ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀπουσία τοῦ Θεοῦ, πού στὴ βιβλικὴ γλῶσσα περιγράφεται ὡς «ἀποστροφὴ τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ» ἀπὸ ἓναν λαὸ ἢ ἓναν τόπο. Ὁ ὅρος «πρόσωπον τοῦ Θεοῦ / τοῦ Κυρίου» ἔχει στὴ Βίβλο βαθύτατο θεολογικὸ νόημα, καθὼς δηλώνει τὴν σχέση τοῦ Θεοῦ μὲ τὸν κόσμον, τὴν παρουσία τοῦ Κυρίου μέσα στὴν Ἱστορία. Γι' αὐτὸ οἱ πιστοὶ θεωροῦν ὅτι βρίσκονται συνεχῶς «ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» καὶ διακηρύσσουν πρὸς αὐτὸν τὴν πίστη τους ὅτι:

ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα,
τὰ σύμψαντα πλησθήσονται χρηστότητος·
ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον,
ταραχθήσονται³.

Ἔτσι, παρακαλοῦν καθημερινὰ τὸν Θεό:

² 2:13-14

³ Ψαλ 103:28-29

Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ ἐμοῦ⁴ ...
...μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου,
καὶ τὸ Πνεῦμα σου τὸ Ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπὸ ἐμοῦ⁵ .

Ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ τῶν πιστῶν του καθίσταται ἐμφανὴς ἀπὸ τὴν εὐημερία ποὺ αὐτὴ διασφαλίζει, καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς διακηρύσσει ὁ προφήτης στὴ συνέχεια:

β' ²⁵ Θὰ σὰς ἀποξημιώσω, λοιπόν, λέει ὁ Κύριος, γι' αὐτὰ ποὺ στὰ προηγούμενα χρόνια τὰ καταφάγανε οἱ ἀκρίδες, τὰ καταστρεπτικὰ ἔντομα, οἱ μύκητες τῶν φυτῶν καὶ οἱ κάμπιες, ὅλο ἐκεῖνο τὸ μεγάλο μου στράτευμα ποὺ ἔστειλα ἐναντίον σας. ²⁶ Τότε θὰ φάτε ὅσο θέλετε καὶ θὰ χορτάσετε καὶ θὰ δοξολογήσετε τὸν Κύριο τὸν Θεό σας γιὰ ὅλα τὰ θαύματα ποὺ ἔκανε γιὰ σὰς· ποτὲ πιά δὲν θὰ ἐξευτελιστεῖ ὁ λαός μου. ²⁷ Τότε θὰ μάθετε πὼς ἀνάμεσα στοὺς Ἰσραηλίτες βρίσκομαι ἐγώ, καὶ πὼς ἐγώ, ὁ Κύριος, εἶμαι ὁ Θεός σας κι ἄλλος κανένας πέρα ἀπὸ μένα δὲν ὑπάρχει· ποτὲ πιά δὲν θὰ ἐξευτελιστεῖ ὁ λαός μου.

Ἀντίθετα ἡ ἀπουσία τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν πιστῶν του ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν ἐξευτελισμό τους, καθὼς μαρτυρεῖ τὴν ἀδυναμία τους νὰ διαμορφώσουν μιὰ πραγματικὴ σχέση μαζί του ποὺ θὰ ἀντικατοπτρίζεται στὴν καθημερινότητά τους. Ἀποτελεῖ βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς βιβλικῆς θεολογικῆς σκέψης ἡ πεποίθηση ὅτι ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτεται μέσα στὴν Ἱστορία, στὴν ὁποία ἐπεμβαίνει δυναμικά, ἀναλαμβάνοντας συγκεκριμένες πρωτοβουλίες. Ἀπευθυνόμενος, δηλαδή, ὁ Θεὸς στοὺς Ἰσραηλίτες, ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς σχέσης τους, μὲ τὸ «Ἐγὼ εἶμαι» (Ἐγὼ εἶμι Κύριος ὁ Θεὸς σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. Ἔξο 20:2) δὲν συστήνεται σὰν κάποιος ἄγνωστος σ' αὐτούς, ἀλλὰ δηλώνει ὅτι εἶναι αὐτὸς ποὺ οἱ ἄνθρωποι γνώρισαν μέσα ἀπὸ τὴν Ἱστορία τους (Γεν 15:7 Ἔξο 6:2εξ). Οἱ Ἰσραηλίτες καλοῦνται νὰ λατρεύουν τὸν Κύριο, ὅχι γιὰ κάποια θρη-

4 Ψαλ 26:9 ὄ 68:18 ὄ 101:3 ὄ 142:7

5 Ψαλ 50:13

λούμενα κατορθώματά του στο αρχέγονο μυθικό παρελθόν, αλλά για τις συγκεκριμένες ενέργειές του μέσα στην πρόσφατη Ιστορία τους. Ποιός είναι και τί είναι ο Θεός το γνωρίζει ο Ισραήλ, όχι μέσα από μυθικές αφηγήσεις ή Φιλοσοφικές αναζητήσεις, αλλά μέσα από την εμπειρία των θείων ενεργειών. Απευθυνόμενος, λοιπόν, ο Θεός στους ανθρώπους δηλώνοντας το όνομά του, «Εγώ είμαι ο Κύριος», δεν εμφανίζεται σαν τυραννικός δυνάστης, ή ακρόαση του ονόματος του οποίου προκαλεί τρόμο στους ύπηκόους του και υπαγορεύει ύποταγή, αλλά ως στοργικός πατέρας που ζητά από τους ανθρώπους μια ανάλογη με τη δική του συμπεριφορά. Αυτό το νόημα έχει η επανάληψη ύστερα από κάθε έντολη της στερεότυπης φράσης «Εγώ είμαι ο Κύριος» (Λευ 18:4,5,6' 19:10,14,16,18' κ.ά.). Η σύνδεση αυτή του ονόματος του Θεού, της υπενθύμισης δηλαδή των θείων ενεργειών, με τις εντολές του Θεού προς τους ανθρώπους δεν έχει κάποιον ανάλογο στο εθνολογικό περιβάλλον του Ισραήλ. Προηγούνται πάντοτε οι ενέργειες του Θεού μέσα στην Ιστορία και ακολουθούν οι απαιτήσεις του από τους ανθρώπους (Έξο 19:4-6). Έτσι, η ανθρώπινη Ιστορία αποκτά ένα έντελως διαφορετικό νόημα, καθώς σκοπός της πλέον δεν είναι άλλος από τη γνώση του «Εγώ είμαι ο Κύριος» (Έξο 6:7' Δευ 5:6' Ήσα 43:3' Ίεζ 20:5), την ανταπόκριση, δηλαδή, των ανθρώπων στις πρωτοβουλίες του Θεού για τη σωτηρία τους.

Η επίτευξη όμως μιας πραγματικής σχέσης του ανθρώπου με τον Θεό δεν αποτελεί ανθρώπινο επίτευγμα αλλά δωρεά της αγάπης του Θεού. Υπό αυτήν την προϋπόθεση ή σύνδεση της καθόδου της βροχής στη χώρα, με την κάθοδο του Αγίου Πνεύματος στους ανθρώπους, αποκτά ένα ξεχωριστό νόημα, καθώς φαίνεται η πρώτη να αποτελεί προτύπωση της δεύτερης· όπως ή αποστολή της βροχής από τον Θεό συμβάλλει στην καλλιέργεια και στην ανάπτυξη των φυτών, έτσι ή αποστολή του θείου Πνεύματος θα συμβάλει στην καλλιέργεια και στην ανάπτυξη των σχέσεων του ανθρώπου με τον Θεό:

γ' ¹ Μετά απ' όλα αυτά, θα χαρίσω πλουσιοπάροχα το Πνεύμα μου σε κάθε άνθρωπο· τότε οί γιοί κι οί θυγατέρες σας θα προφητεύουν, οί γέροντές

σας θὰ βλέπουν ἀποκαλυπτικά ὄνειρα κι οἱ νέοι σας ὀράματα.² Σὲ ὄλους καὶ σὲ ὄλες πού θὰ μὲ ὑπηρετοῦν πιστὰ θὰ χαρίσω ἐκείνη τὴν ἐποχὴ πλουσι-
οπάροχα τὸ Πνεῦμα μου.³ Ἀκόμα, θὰ παρουσιάσω θαυμαστά σημάδια στὸν
οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ: αἷμα, φωτιὰ καὶ σύννεφα καπνοῦ.⁴ Ὁ ἥλιος σὲ σκοτάδι
θὰ μεταβληθεῖ καὶ τὸ φεγγάρι κόκκινο θὰ γίνει σὰν τὸ αἷμα, πρὶν ἔρθει ἡ
μεγάλη καὶ λαμπρὴ μέρα πού ὁ Κύριος θὰ φανερώσει τὴ δύναμή του.

Ὁ παραλληλισμὸς τῆς καθόδου τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ στοὺς
ἀνθρώπους μὲ τὴν πτώση τῆς βροχῆς εἶναι μιὰ εἰκόνα πού χρησιμοποιοῦν
καὶ οἱ ἀρχαιότεροι προφῆτες, ὅπως ἐπίσης τονίζουν τὴ συμβολὴ τοῦ ἁγίου
Πνεύματος στὴν ἀποκατάσταση τῶν σχέσεων τοῦ Θεοῦ μὲ τὸν λαό του
(πρβλ. Ἡσα 32:15· 44:3· Ἰεζ 39:29). Αὐτὸ ὅμως στὸ ὁποῖο δίνει ἰδιαίτερη
ἐμφαση ὁ προφήτης Ἰωὴλ εἶναι τὸ μέγεθος τῆς προσφορᾶς τοῦ Θεοῦ,
ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ ρῆμα πού ἐπιλέγει γιὰ τὴν περιγραφή της. Τὸ
ρῆμα «ἐκχέω», ἐκτὸς ἀπὸ παραστατικότητα, ἐμπεριέχει τὴν ἔννοια τῆς
πλουσιοπάροχης δωρεᾶς. Ἔτσι, ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, χωρὶς ὅποιαδήποτε
διάκριση, γὰ ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ βιώσει τὴν ἐμπειρία τῆς παρουσίας
τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ του. Ὅμως ὁ προφήτης προχωρεῖ ἕνα βῆμα παραπέ-
ρα. Ἡ καθόδος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, πού γὰ σημάνει τὴν ἀποκατάσταση
τῶν σχέσεων τοῦ Θεοῦ μὲ τὸν λαό του, γὰ συνοδεύεται ἀπὸ «θαυμαστά
σημάδια στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ». Τὰ «σημάδια» αὐτὰ πού συνοδεύουν
πάντοτε, σύμφωνα μὲ ἀρχαιότερα βιβλικά κείμενα, τὴν ἐμφάνιση τοῦ
Θεοῦ, ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστα στοιχεῖα τῶν διάφορων περιγραφῶν θεο-
φάνειας ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Θὰ ἦταν στοιχεῖο
μᾶλλον σχολαστικῆς ἐρμηνείας ἢ προσώψεια νὰ συσχετίσει κανεὶς τὰ
σημάδια πού ἀναφέρονται στὴν προφητεία μὲ τὰ φαινόμενα πού πε-
ριγράφονται στὴ σχετικὴ μὲ τὴν καθόδο τοῦ ἁγίου Πνεύματος περικοπῆ
τοῦ βιβλίου τῶν Πράξεων (2:1-21), καθὼς στόχος τοῦ προφήτη δὲν εἶναι
ἡ λεπτομερῆς περιγραφή ἐνὸς μελλοντικοῦ γεγονότος ἀλλὰ ἡ θεολογικὴ
ἐρμηνεία τῆς νέας παρέμβασης τοῦ Θεοῦ στὴν Ἱστορία. Περιγράφοντας,
λοιπὸν, ὁ προφήτης τὴν καθόδο τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ μὲ ὄρους καὶ
παραστάσεις πού ὀδηγοῦν συνειρμικὰ σὲ σκηνὲς θεοφάνειας, προὐδεάζει

τοὺς ἀναγνώστες του ὅτι ὁ ὄρος «Πνεῦμα» δηλώνει ἐδῶ τὸν ἴδιο τὸν Θεό, ὁ ὁποῖος θὰ ἐγκατασταθῆι ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους.

Μερικοὺς αἰῶνες ἀργότερα ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θὰ ὑποσχεθῆι στοὺς μαθητὲς του πῶς ὅταν ὀλοκληρώσει τὴ δράση του στὴ γῆ δὲν πρόκειται νὰ τοὺς ἀφήσει μόνους, ἀλλὰ θὰ παρακαλέσει τὸν Πατέρα του νὰ τοὺς στείλει κάποιον Ἄλλον πού θὰ βρίσκεται συνέχεια μαζί τους καὶ θὰ τοὺς συμπαραστέκεται (Ἰωα 14:16,26). Τὸ ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ὁ συμπαραστάτης ὅλων τῶν ἀνθρώπων· εἶναι ὁ Θεὸς πού κατοικεῖ μόνιμα στὸν κόσμον, ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Δὲν χρειάζεται νὰ κάνει κανεὶς τίποτα μεγάλο, τίποτα θαυμαστό, τίποτα δύσκολο, τίποτα ἀξιόμισθο, καθὼς παρέχει τὴ συμπαράστασή του δωρεάν. Χρειάζεται μόνον ἀπόφαση νὰ τὴ δεχθῆι κανεὶς, καὶ μὲ αὐτὴ τὴ διαβεβαίωση ὀλοκληρώνει τὴν ἐξαγγελία του ὁ προφήτης:

γ' ⁵ Τότε, καθένας πού θὰ ἐπικαλεστῆι τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου θὰ σωθεῖ. Ἔτσι, στὸ ὄρος Σιών καὶ στὴν Ἱερουσαλήμ θὰ βρίσκεται ὁποῖος ἔχει σωθεῖ, σύμφωνα μὲ ὅσα ἔχει ὑποσχεθεῖ ὁ Κύριος, κι ἀκόμα ὁποιοὶ μετέφεραν τὸ χαρμόσυνο μῆνυμά του σ' ἐκείνους πού ὁ Κύριος ἔχει προσκαλέσει.

Δύο δανεικά σχόλια

σὲ μιὰ στροφή τοῦ ποιήματος *Νυμφώνας ἀνοιχτός*

Τὰ σχόλια αὐτὰ προορίζονται μόνο γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τῆς Ἐπίγνωσης, πὺρ εὐχομαι νὰ βροῦν τὸν τρόπο νὰ διαβάσουν ὁλόκληρο τὸ ποίημα τοῦ Σωτήρη Γουνεῶ, ὅλο κι ὅλο λιγότερο ἀπὸ ὀκτὼ σελίδες. Ποίημα γραμμένο –μιὰ κι ἔξω- τῆ Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ τοῦ 2011 καὶ δροσερὰ ἀναστάσιμο. Δίχως ψιμύθια καὶ ἀβάσταχτες κοινοτοπίες – γι' αὐτὸ καὶ ἡ λέξη ἀνάσταση στὸν προτελευταῖο στίχο τοῦ ποιήματος γράφεται μὲ μικρὸ ἄλφα.

Ἀνάγκη ὅμως νὰ καταγράψω τὰ δανεικά σχόλια. Θεωρῶ, λοιπὸν, ὅτι ἡ πρώτη στροφή –ἢ τὸ πρῶτο μέρος- τοῦ ἀποσπάσματος πὺρ δημοσιεύεται στὴν Ἐπίγνωση, συγγενεὺι πάρα πολὺ μὲ κάποιους στίχους ἀπὸ τὸ – ἐκδοτικὰ μᾶλλον ἀπὸκρυφο- ποίημα τοῦ Ζήσιμου Λορεντζάτου *Θαλάσσια ξύλα* (2005). Οἱ ἀράδες, λοιπὸν, τοῦ Σωτήρη Γουνεῶ, ἀπὸ τὸ «Βαθιὰ στὸν Ἄδη» ὡς τὸ «ἀσελγεῖς», μολονότι δὲν εἶναι δυσερμηνευτες, κατανοοῦνται καλύτερα μὲ τὴ βοήθεια τῶν στίχων τοῦ Λορεντζάτου (καὶ ἀντιστρόφως βέβαια). Τοὺς παραθέτω:

Οἱ διανοούμενοι –σπάνιες ἐξαιρέσεις-
Τῆς παλιγγενεσίας οἱ μαυρομύτες
Καὶ πνεῦμα οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς λὲν οἱ προφῆτες
Χωρὶς ἀχτίδα Φῶς γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου
Μόνο τρυγονοσοῦρτες τῆς Εὐρώπης
Στὴν κάθε ἀπάνεμη γωνιὰ τῆς γῆς
Καὶ σήμερα ὅσοι τοὺς καλοναρχᾶνε
-: «Ὅτι πάντοτες εἶχα ὑποψίαν
Ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅπου κάνουν τὴν
Τύχη τους μὲ τοὺς ξένους» (Μακρυγιάννης)-
Τ' ἀνώγια τοῦ σπιτιοῦ τὰ φωτισμένα

Παλιάτσοι άγύρτες κωμωδοί λεχρίτες
Χόχλος άντάρα Φούσκα άνεμογκάστρι.

Καί ό Έλιοτ, έξίσου όργισμένος και καταδικαστικός αλλά μέ βρετανική
ψυχραμία, στό Φόνο στή Μητρόπολη:

ΎΦαίνοντας Φαντασίες που ξεγίνονται καθώς ύΦαίνονται
Βηματίζοντας παντοτινά στην κόλαση των παραραιοιστικών
συλλογισμών

Πού δέ γίνονται ποτέ πεωοίηση.
Αυτή είναι ή μοίρα σας έπί-γής

Έτσι μεταφράζει ό Σεφέρης. Καί ό Αντώνης Ζαχαρόπουλος:
ύΦαίνοντας ένα μύθο

Πού όσο τον ύΦαίνεις τόσο ξηλώνεται.

Δίχως άναπαυμό θε να γυρνάτε

Στήν κόλαση τής πίστης τής Φτιαχτής,

Πού δέ 'ναι ποτέ πίστη' αυτή είναι ή μοίρα σας

Στή γη (...).

Τό ποίημα του Ζήσιμου Λορεντζάτου γράφτηκε το 1964.

Ό αντιγραφείας
Ν.Δ.Τ.

Νυμφώνας άνοιχτός ⁶

του Σωτήρη Γουινελά

Βαθιά στον Άδη καθόντουσαν οι ψεύτικοι θεοί, τὰ ξόανα μὲ τὶς βαμμένες βλεφαρίδες, τὰ 'κρυφὰ ἀντικείμενα τοῦ πόθου', τὰ φανερὰ ἀλαλάζοντα κύμβαλα, ἡ σκηνοθετημένη ζωὴ, ὅλοι ὅσοι πουλοῦν καὶ ἀγοράζουν τὴν ψυχὴ τους, ὅσοι δὲν γνώρισαν ἀγάπη, ὅσοι στερήθηκαν τὸ ἰώδιο Φῶς τῆς ἀγιότητας, ὅσοι δὲν ζήτησαν ποτὲ δικαιοσύνη, οἱ ἠδονιστὲς καὶ οἱ ὑβριστὲς, οἱ μεταξοτυπόμενοι, οἱ ἄκλαυτοι καὶ ἀσαβάνωτοι, οἱ τοῦ χρήματος ἀσελεγεῖς.

Ὅταν πετάχτηκα Πάνω, χιόνι πάλευκο τὸ Φῶς μὲ τύλιξε, μέσα κι ἔξω, κι ὁ βράχος δὲν ἄντεξε καὶ ξεκόλλησε καὶ ὁ ἀέρας σὰν κύματα στροβιλιζόταν, ἄλλοτε ἄγρια κι ἄλλοτε μαλακά, γυναικεία, τρυφερά, γιατί μέσα στὰ ἔγκατα ἔτριξε ἡ βαθιοχωμένη σχέση τῶν φύο φύλων, ποῦ Μόνος ἐγὼ ξεπερνοῦσα, γιατί μονάχα ἔτσι ἀγκάλιαζα καὶ τὰ δύο σὲ πάγκαλο σχῆμα. Καὶ προεκτεινόταν ἡ ζωὴ πέρα ἀπὸ φύλα καὶ πέρα ἀπὸ γεννήσεις καὶ ἔσκυβε καὶ σιγομιλοῦσε ὁ ἓνας στον ἄλλο κι ἀντηχοῦσε ὁ λόγος στὴν καρδιά καὶ γινόταν φτερούγισμα.

Γεννημένος ἀπὸ σάρκα παραδομένη στὴν ὑπέρφυλη ζωὴ, ποῦ δὲν γνωρίζει σαρκικὸ πάθος, ἀέρας τὴ σηκώνει ἀπὸ ψηλὰ καὶ τὴν λευτερώνει καὶ ὁ θάνατος γίνεται σκόνη καὶ χάνεται.

6 Τὸ ποίημα «Νυμφώνας άνοιχτός» κυκλοφορεῖ ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Δόμος, Ἀθήνα 2012

Ἡ χαμένη ἐνότητα τῶν πραγμάτων ⁷ (ἀπόσπασμα)

ΕΡΩΤΗΣΗ [Π.Ν]: ...Βλέπεις λίγο-πολύ ὅτι προχωροῦμε σ' ἓναν πλήρη ἀφελθισμό, σὲ μιὰ πλήρη ἀπώλεια τῆς ταυτότητάς μας. Ποιό δρόμο βρίσκεις ἐσὺ σὰν ἓνα δρόμο πραγματικῆς ζωῆς σ' αὐτὸν τὸν τόπο, πού νὰ μᾶς ἐπιτρέψει νὰ εἴμαστε αὐτὸ πού εἴμαστε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ [Α.Φ]: Κοίταξε, ἐκεῖνο πού βλέπω, εἶναι ὅτι ἡ μεγάλη ἀρρώστια τοῦ Ἑλληνισμοῦ πού μᾶς κόλλησε ἀπ' ἔξω, εἶναι ἡ ἰδεοκρατία. Ὅσο κινούμεθα μέσα σὲ πλαισία ἰδεοκρατικά, καὶ ἀρκοῦμεθα σ' αὐτά, δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ ὑπάρξει κάποια οὐσιαστικὴ ἀλλαγὴ, καὶ ὁ ἀφελθισμὸς εἶναι σίγουρος. Ἐμεῖς λίγο-πολύ αὐτὴ τὴν στιγμή εἴμαστε σὰν τὸν ἄσωτο υἱό, ὁ ὁποῖος πῆγε καὶ δούλευε στὰ ξένα καὶ τρεφόταν ἀπὸ τὰ χαρούπια. Μὲ τὴν ἐξῆς διαφορά: ὅτι ὁ μὲν ἄσωτος δὲν ἦταν ἰκανοποιημένος ἀπὸ τὰ χαρούπια πού ἔτρωγε, ἐνῶ ἐμεῖς γιὰ τὴν ὥρα φαίνεται ὅτι εἴμαστε πολὺ ἰκανοποιημένοι. Ἐπομένως, τί ἀλλαγὴ νὰ κάνουμε; Τρῶμε χαρούπια, τρῶμε κοπριάς, κι εἴμαστε κι εὐχαριστημένοι, καὶ θέλουμε νὰ φᾶμε καὶ πιὸ πολλά. Λοιπὸν, ἐὰν δὲν φτάσουμε στὸ σημεῖο νὰ σιχαθοῦμε, νὰ σιχαθοῦμε τὸν ἑαυτό μας, ἂν δὲν φτάσουμε στὸ ὀριακὸ σημεῖο, ὅπου ὁ ἄνθρωπος κάνει ἐμετὸ μέχρι θανάτου, δὲν βλέπω καμμία διέξοδο. Καὶ ὅταν φτάσουμε ἐκεῖ, ποιά θὰ εἶναι ἡ διέξοδος, καὶ ἂν θὰ εἶναι ἐπὶ τοσικοῦ, ἢ ἐπὶ εὐρύτερου πεδίου, δὲν μπορῶ νὰ πῶ. Ἐκεῖνο μόνο πού μπορῶ νὰ πῶ, εἶναι ὅτι χρειάζεται μιὰ προσπάθεια τοῦ καθενὸς μας νὰ ξεφύγουμε ἀπὸ τὴ γάγγραινα τῆς ἰδεοκρατίας, ὅ,τι κι ἂν συνεπάγεται αὐτό. Διότι συνεπάγεται πολλά, εἶναι βαρὺ τὸ τίμημα πού πληρώνει κανένας ἂν ἐγκαταλείψει τὴν ἰδεοκρατία. Γιατί, τί ἄλλο εἶναι ἢ κάθε ἰδεολογία παρὰ μιὰ προστασία τοῦ ἀτόμου μας, τοῦ ἀτομισμοῦ μας, τῆς ἐγκαταστάσεώς μας, ὅσο γίνεται πιὸ ἄνετα, στὸν κόσμον αὐτό; Συνεπάγεται πρῶτα ἀπ' ὅλα τὸ ρίσκο νὰ ζεῖ κανεὶς περιθωρι-

7 Πρωτοδημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ "Σύναξη", τ. 16 (Οκτ.-Δεκ. 1985), σ.19. Συζητοῦν γιὰ τὴν Ἀρχιτεκτονικὴ καὶ τὴν Πολεοδομία τῆς Ἀθῆνας ὁ ζωγράφος Ἀνδρέας Φωκάς μὲ τὸν διευθυντὴ σύνταξης Παναγιώτη Νέλλα.

ακά, κι έπομένως σέ πολὺ μεγάλη μοναξιά. Νὰ μὴν πῶ καὶ τὰ βαρύτερα τιμήματα. Νὰ εἶναι κανεὶς δακτυλοδεικτούμενος, νὰ γελοιοποιεῖται ἢ καὶ νὰ μισεῖται ἀκόμα. Καὶ ὅλα αὐτὰ χωρὶς καμμία ἀνταμοιβή, παρὰ ἐκείνη πού τοῦ δίνει ἡ δουλειὰ πού κάνει, ἂν καὶ ὅταν τοῦ τὴ δίνει. Κοίταξε, Παναγιώτη, νὰ τὸ πούμε καὶ λίγο μὲ δικιά σου ὀρολογία: Ἡ κοινωνία κι ἡ κοινωνικότης κι οἱ κοινωνικοὶ δεσμοί, ὅποιοι καὶ νὰ ἴναι, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν οἰκογένεια καὶ πηγαίνοντας πρὸ ἔξω σὲ εὐρύτερες ομάδες, ἐὰν δὲν ἔχουν κάποια ἐκκλησιαστικὴ ἀναφορὰ, δηλαδὴ μιὰ ἀναφορὰ σὲ μιὰ Ἄλλη κοινωνία, τῆς ὁποίας ἡ ἐδῶ κοινωνία θὰ ἴναι κατὰ κάποιον τρόπο ἓνα καθρέφτισμα, δὲν ἔχουν κανένα περιεχόμενο. Δὲν ἔχουν ἀπολύτως κανένα περιεχόμενο. Εἶναι συμβάσεις βιολογικῆς ἀνάγκης. Σοῦ δίνω, μοῦ δίνεις. Σοῦ δίνω γιὰ νὰ μοῦ δώσεις. Κατάλαβες; Κι ἓνας ἀνθρώπος ὁ ὁποῖος βλέπει ὅλη αὐτὴ τὴ φτήνεια τῆς κοινωνικῆς συναλλαγῆς καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἱκανοποιηθεῖ μ'αὐτή, ἄλλου εἴδους σχέσεις, ἄλλου εἴδους κοινωνία ὀνειρεύεται, αὐτὴν ἃς πούμε πού λίγο-πολὺ ὅλοι οἱ ἀνθρώποι αἰσθάνθηκαν ἑλλειπτικά ὅταν ἦταν παιδιὰ. Κι ὅσοι ἔχουν ζωντανὴ μέσα τους αὐτὴ τὴν παιδικὴ αἴσθηση, τουλάχιστον αὐτοί, δὲν μποροῦνε νὰ κινηθοῦνε ἄνετα κοινωνικά, δὲν μποροῦνε χωρὶς νὰ προσδώσουν αὐτὸ πού μέσα στὴν ψυχὴ τους πάντα ποθοῦνε κι ὀνειρεύονται. Κι αὐτὸ δὲν εἶναι θέμα ἐκλογῆς. Δὲν ἐπιλέγω νὰ κινηθῶ κοινωνικά ἢ νὰ μὴν κινηθῶ κοινωνικά, εἶναι θέμα πόσο ἀντέχεις νὰ κινηθεῖς κοινωνικά, ἔτσι πού ἴναι ἡ κοινωνία σήμερα.

ΕΡΩΤΗΣΗ [Π.Ν]: Μὲ τὸ τελευταῖο πού λές, κάνεις ἓνα οὐσιαστικὸ συσχετισμὸ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ ὁποῖα συνέβησαν καὶ συμβαίνουν στὸ χῶρο τῆς πολεοδομίας καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ στὸν γενικώτερο κοινωνικό μας βίο. Βλέπεις μιὰ χρεωκοπία ὅλων τῶν προσπαθειῶν...

ΑΠΑΝΤΗΣΗ [Α.Φ]: Καὶ αὐτὰ πού δὲν ἔχουν χρεωκοπήσει ἀκόμα, φέρουν ἐνδογενῶς μέσα τους τὴ χρεωκοπία. Θὰ χρεωκοπήσουν αὔριο ἢ μεθαύριο ἢ σὲ ἑκατὸ χρόνια. Ἐνας πολιτισμὸς, ὁ ὁποῖος εἶναι ὀλόκληρος φτιαγμένος γιὰ νὰ ξεχάσει τὸ θάνατο, γιὰτὴ αὐτὴ εἶναι ἡ κοινωνία σήμερα –καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τίς βασικὲς δυτικοευρωπαϊκὲς ἐπιδράσεις – μιὰ κοινωνία λοιπὸν πού εἶναι φτιαγμένη μὲ τὸ ἰδανικὸ πῶς θὰ ξεχαστεῖ, πῶς θὰ διασκεδαστεῖ ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου, εἶναι καταδικασμένη στὴ χρε-

ωκοπία, σὲ μιὰ οὐσιαστικὴ ἐσωτερικὴ χρεωκοπία. Ἡ κοινωνία μας σήμερα εἶναι διαμετρικὰ ἀντίθετη πρὸς ἐκείνη πού γνώρισε ὁ Ἕλληνας μέχρι μιὰ ὀρισμένη ἐποχὴ, ὅπου ὁ θάνατος καὶ ὁ ἔρωτας –εἴτε ὁ πρὸ εἴτε ὁ μετὰ θάνατον ἔρωτας – ἦτανε κύρια στοιχεῖα στὴ ζωὴ του. Καὶ μιὰ τέτοια κοινωνία εἶναι μιὰ κοινωνία τὸ λιγώτερο ἄνοστη, τὸ λιγώτερο ἀνεπαρκῆς, πού δὲν μπορεῖ νὰ ξεδιψάσει τὸν ἄνθρωπο.

ΕΡΩΤΗΣΗ [Π.Ν]: Προσωπικὰ γιὰ σένα ποιά λύση βρίσκεις;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ [Α.Φ]: Ἦρεμῶ καὶ ἀναπαύομαι ὅταν ἔχω τὴν αἴσθηση τῆς ἐνότητας τῶν πραγμάτων, τοῦ κόσμου, τῶν πάντων, ὅταν ἔχω τὴν αἴσθηση μιᾶς ἀναφορᾶς. Ὅταν χάνω αὐτὴ τὴν αἴσθηση εἶμαι δυστυχησμένος, τὸ λιγώτερο πού μπορῶ νὰ πῶ. Νοιώθω νὰ θέλω νὰ πεθάνω, νὰ μὴν ὑπάρχω, νὰ μὴν ὑπάρχει τίποτα, νὰ μὴν ὑπάρχει ζωὴ. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ χάσιμο αὐτῆς τῆς αἴσθησης ἐπαναλαμβάνεται συχνά, προσπαθῶ νὰ ὑπομένω, νὰ περιμένω. Κάνοντας ὑπομονὴ καὶ περιμένοντας, ξαναρχίζει πολλές φορές μιὰ ἀνοδικὴ πορεία μέσα μου. Αὐτοὶ εἶναι οἱ κύκλοι τῆς ζωῆς. Βέβαια ἔχει κανεὶς ἀνάγκη καὶ κάποιου ἄλλου, κάποιος ἐξωτερικῆς βοήθειας, ἐνός πράγματος πού θὰ σοῦ ῥθει ἀπ' ἔξω, ἀπὸ μέσα, δὲν ξέρω, ἀλλὰ κάποιος βοήθειας ἀπὸ ἄλλου, ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ κάτι τὸ ὅποιο εἶσαι ἐσύ, ἀλλὰ εἶναι καὶ τελείως διαφορετικὸ ἀπὸ σένα, κάποιος προσφυγῆς. Αὐτὴ τὴν προσφυγὴ λέω ἀναφορὰ. Λοιπὸν, αὐτὴ τὴν ἀναφορὰ μᾶς εἶχε δώσει ἡ Ἐκκλησία, αὐτὴ τὴν ἀναφορὰ, κι αὐτὴ εἶναι ἓνα τρομερὰ μεγάλο στήριγμα, μεγάλη βοήθεια. Γιὰ σκέψου, κάνω ἄς πούμε ἓνα πῖνακα καὶ τὸν δείχνω σὲ κάποιον ἄνθρωπο, καὶ μοῦ λέει ὅτι κάτι ἀπεκόμισε ἀπ' αὐτὸ πού εἶδε. Δηλαδή μ' ἀφήνει νὰ ἐννοήσω ὅτι αὐτὸ πού ἔκανα δὲν ἦταν τόσο μάταιο. Αὐτὸ μὲ δικαιώνει κάπως. Δικαιώνει τὴ ζωὴ μου αὐτὸς ὁ ἄλλος. Κι αὐτὸς εἶναι ἓνας ἀπλὸς ἄνθρωπος. Πόσο μάλλον, σκέψου, ὅταν αὐτὸς πού ἔρχεται καὶ σὲ δικαιώνει, καὶ σοῦ δίνει νόημα καὶ ἀξία, δὲν εἶναι ἓνας ἀπλὸς ἄνθρωπος ἀλλὰ εἶναι ὁ Ἕνας, ὁ Δημιουργός, Αὐτὸς πού σὲ γέννησε, σ' ἔφτιαξε, σὲ βαστάει στὴ ζωὴ. Κατάλαβες; Λοιπὸν, αὐτὴ ἡ ἀναφορὰ εἶναι τρομερὸ στήριγμα καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ τίποτα. Ἀπὸ τίποτα, ὅσο ξέρω, δὲν μπορεῖ νὰ ἀντικατασταθεῖ, ἀπὸ τίποτα. Γι' αὐτὸ καὶ τίς φορές πού χάνω τὴν ἐνότητα τῶν πραγμάτων καὶ εἶμαι δυ-

στυχής, δὲν ξέρω ἂν αὐτὴ ἡ κατάσταση εἶναι κακὴ. Μπορεῖ νὰ χρειάζεται νὰ περάσω ἀπὸ αὐτὴ, γιὰ νὰ βρῶ ξανά τὴν ἐνότητα σ' ἓνα ἄλλο ἐπίπεδο. Μπορεῖ, δὲν ξέρω, δὲν μπορῶ νὰ κρίνω. Ὅταν εἶμαι μέσα σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση τῆς χρεωκοπίας, τῆς διάσωσης, αἰσθάνομαι μιὰ ἀπόγνωση, μιὰ ἔλλειψη διάθεσης νὰ ἐξακολουθῶ νὰ ζῶ, αἰσθάνομαι ὅλες τὶς μαῦρες καὶ τὶς μηδενιστικὲς καταστάσεις. Ἀλλὰ κάπου μέσα μου εἶναι σὰ μιὰ Φωνὴ νὰ μοῦ λέει: μὰ κι αὐτὲς οἱ καταστάσεις τελικὰ σὲ καλὸ θὰ βγοῦνε, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ βγοῦνε σὲ καλό. Τώρα, αὐτὴ ἴσως νὰ 'ναι κάποιου εἶδους βεβιασμένη αἰσιοδοξία, σὰν ἀντίδοτο σ' αὐτὲς τὶς καταστάσεις, ἀλλὰ ὅ,τι καὶ νὰ 'ναι, αὐτὴ μὲ στηρίζει.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

Οἱ ζωγραφιὲς τοῦ Κυριάκου Κρόκου, ἀπὸ τὴν (ἑκτὸς ἐμπορίου) ἐκδοση τοῦ Ἴκαρου “ΕΝΘΥΜΗΣΗ”, 2008, παραχωρήθηκαν εὐγενικὰ ἀπὸ τὴ Λέτυ Ἀρβανίτη. Τὸ πλήρες ἀρχιτεκτονικὸ καὶ ζωγραφικὸ ἔργο τοῦ Κυριάκου Κρόκου θὰ βρεῖ ὁ ἀναγνώστης στὴν ὁμώνυμη μονογραφία ποῦ κυκλοφορεῖ ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις *Μουσεῖο Μπενάκη*, 2012.

Τὸ περιοδικὸ «Ἐπίγνωση» ἐκδίδεται κάθε τρίμηνο. Ἐκδότης: Παῦλος Πολιτίδης. Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ: Ἴ. Καλόμοιρος, Ἀ. Μπύρου, Π. Πολιτίδης. Καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια: Γρ. Καλόμοιρος. Ταχυδρομικὴ διεύθυνση ἐπικοινωνίας: Περιοδικὸ «Ἐπίγνωση» Τ.Θ. 21098, 555 10 Πυλαία, Θεσσαλονίκη. Τηλ.: 6936927002. Ἡλεκτρονικὴ συνδρομὴ καὶ παλαιὰ τεύχη: www.epignosi.eu E-mail: epignwsi@gmail.com Ἀριθμὸς λογαριασμοῦ Τραπεζῆς Πειραιῶς: 5226-054669-441, IBAN: GR030 17222 60005 22605 4669 441

